

НА ПОЧАТКУ шістдесятих років побачила світ збірка оповідань «Вірне серце» Леоніда Бразова. То була перша книга полтавця, тоді ще журналіста Леоніда Бразова.

«Так далеко, так близько» — тринадцята його книга, недавно видрукувана у видавництві «Радянський письменник». Роман охоплює події від останнього передвоєнного року і до наших днів. В центрі його — звичайні люди: учитель Крайничий, дільничний міліціонер Качалка, краєвізна Круча, прядильниця Доля, бухгалтер Ребрун. Вони не лише добре знають свою справу, свою роботу, сумлінно виконують свої службові доручення, а й усвідомлюють себе активними учасниками того великого і повсякденного, над чим працює весь радянський народ, вся країна.

Різким до іжакуватості і одночасно безкомпромісним до несправедливості виростав підліток Валерій Крайничий. Збирався в 15 літ вступати до педагогічного училища. Та війна по-своєму вказала йому дорогу молодості. Втім, і це автор показує ненав'язливо і переконливо, просто випадком можна пояснити ту ситуацію, що початок війни застав хлопця в поїзді, далеко від батька і від близьких людей. Зате цілком законним бачиться рішучий вчинок хлопця в прагненні потрапити на фронт, щоб стати повноправним юним бійцем.

Давня естафета, започаткована ще дідом головного героя, учасником громадянської війни, продовжена батьком — офіцером Червоної Армії. Валерій Васильович Крайничий, вчитель-мовник, несе естафету роду далі, і в свою чергу розмірковує часто над тим — а кому він залишить свою справу, хто стане наступником і спадкоємцем його ідеалів і стремлень? Невипадково Крайничий свою повість назвав «Спомин для сина».

Більшість героїв роману ме-

шкають на одному подвір'ї. Саме побутово-сусідський фон стає домінуючим у визначенні людських взаємовідносин твору. Але ця зовнішня обставина не приземлила персонажів, а навпаки, допомогла показати їх в тому повсякденно-звичному моральному вбранні, що

трі, котра колись відмовилась від маленької дочки.

Думається, що якраз позитивні герої автору вдалися найбільше. Та позитивна авторська позиція не обов'язково може пов'язуватися лише з трактуванням того чи іншого зразкового героя. Найкраща книга за нас нічого не вирі-

ЦЯ БЛИЗЬКА ДАЛЕЧІНЬ

Комсомолец Полтавщини, 1981, 2 квітня

НОВІ КНИГИ НАШИХ ЗЕМЛЯКІВ

дозволяє оглянути і показати людину в головній суті.

Люди добрі і люди злі. Біле і чорне. Життя складніше найдосконаліших і найпереконливіших схем. І мусимо з радістю за автора відзначити, що в своєму новому романі Леонід Бразов зробив помітний крок в зображенні складності характерів навіть тих, хто є носієм чітко вираженого позитивного начала.

В усіх вимірах, здавалося б, прикладом для інших може бути Варвара Круча. Вона передовик виробництва, ширій активіст громадської роботи, принципний член будівельного комітету профспілки, уважна і чуйна дочка. Та чому ж при цьому Варвара не здатна зразу розпізнати пусту і споживачську натуру Пуцвірка — користолюбця і шкурника? За що цій духовній нікчемі любов такої людини, як Варвара?

Ще складніша Рая Доля, портрет якої красується на Дошці пошани великої фабрики. Щось надмірно категоричне бачимо в її стосунках із сусідом учителем Крайничим, по-своєму це проглядається в драмі, що стосується її мате-

реші. Та вона може навчити, як це зробити. Звідси стає зрозумілою мовчазність і сухість бухгалтера Ребруна, на долю котрого випали важкі випробування. Одночасно, читаючи роман, ми широко осуджуємо дії і того самого Пуцвірка, що звик хапати вершки насолоди, підводячи під це певну філософію, повну цинізму і міщанства. Будівельниця Ольга Жлуктенко кримінального злочинну не здійснює. Вона просто хоче, любить жити «красиво» за чужий рахунок. Та ми бачимо, до чого це може довести і її саму, і її чоловіка, шофера таксі. Отож нічого дивного немає в тому, що невдовзі після автомобільної катастрофи, яка коштувала Раї життя, а таксисту — волі, Ольга вже знайшла іншого «супутника».

Поліна Мартинівна, дружина поважного заступника директора науково-дослідного інституту, дуже стурбована тим, що син її зустрічається з дідом Прошею. Справа в тому, що Проша час від часу заглядає до чарчини. Мати боїться, щоб ця обставина не вплинула на репутацію сина. Тільки про репутацію йдеться. І в усьому

цьому не стільки осудження пияцтва Поліною Мартинівною, скільки бездушної принципності на благополуччя.

Діда Прошу, що самітньо закінчує життя, справді недолюблюють майже всі сусіди. Та автор не поспішає малювати цю особу однозначно. Пияцтво не можна виправдати. Але голе засудження зла — то часто найлегший, а значить, і мало ефективний шлях боротьби. Значно складніше і важче докопатися до первопричини тієї чи іншої дії героя. Проша симпатії не викликає. Та по-людськи ми розуміємо його біль, коли Поліна Мартинівна заборонила йому зустрічатися із Сашком — може, єдиною справжньою радістю.

Ретроспективно в романі подана романтична розповідь-пісня про велике і чисте кохання Марічки та Івана. Їх розлучила війна. Вони залишилися живими в страшній борні, але не судилося потім зустрітися їхнім шляхам — дорогам, що не завадило їм обом залишитися порядними і чесним людьми.

Звичайно, не все в романі «Так далеко, так близько» вдалося авторові в повній мірі. Мабуть, в описі передвоєнних днів віддано зайву данину зображенню пригородницьких ситуацій, особливо там, де Валерій і його друг Митька зустрічаються з німецьким парашутистом-шпигуном.

У Леоніда Бразова своя постійна тематика, в центрі якої воїн-фронтовик і його повенна діяльність. Тема ця може бути справді невичерпною. Та певні повторення тут неминучі, а вони не завжди до місця. Фронтовика — учителя ми зустрічали в Леоніда Бразова раніше. Сумлінного міліціонера теж. Та й шахрай типу Пуцвірка вже був. Це підказує потребу авторові не лише глибше, а й ширше вивчати життя, вводити в творчість його нові багатогранні пласти.

Леоніду Бразову, трудівникові, вдумливому, досвідченому, це під силу.

Л. ОСТРОУШКО.